

Advies

Oprichting VARIO

Brussel, 27 juni 2016

Adviesvraag: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de oprichting van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VLARIO)

Adviesvrager: Philippe Muyters - Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport

Ontvangst adviesvraag: 13 juni 2016

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 27 juni 2016

Contactpersoon: Tim Buyse - tbuyse@serv.be

De heer Philippe MUYTERS
Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport
Martelaarsplein 7
1000 BRUSSEL

contactpersoon

Tim Buyse
tbuyse@serv.be

ons kenmerk

SERV_ADV_20160627_Oprichting_VARIO_TB

Brussel

27 juni 2016

Oprichting VARIO

Mijnheer de minister

De SERV ontving op 13 juni 2016 een adviesvraag over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de oprichting van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO). Deze adviesraad zou administratief worden ingebed bij het Departement EWI.

De SERV formuleert in zijn advies in eerste instantie enkele algemene bemerkingen bij de oprichting van de VARIO die voor de SERV van belang zijn voor de goede werking van de VARIO en zijn functioneren binnen het totale advieslandschap. Daarbij wordt ingegaan op een aantal algemene principes en organisationele aspecten waaronder de oprichting van de VARIO op zich, de taakstelling en bevoegdheidsafbakening en –verdeling, de onafhankelijkheid van de adviesraad, de transparantie en openbaarheid van de werking van de VARIO en de werking van het voorziene overlegplatform. Daarnaast formuleert de SERV enkele specifieke artikelsgewijze opmerkingen.

De SERV is er van overtuigd dat dit advies zal bijdragen tot een meer efficiënt en effectief advieslandschap voor economie, innovatie en wetenschap in Vlaanderen.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Karel Van Eetvelt
voorzitter

Inhoud

Inhoud	4
Advies	5
1 De VARIO als nieuwe raad in het Vlaamse advieslandschap	5
Te uitgebreide opdracht zorgt voor overlap met bestaande fora	5
Een écht onafhankelijke adviesraad van experts	6
Transparante en openbare werking	7
Risico op een overlegplatform zonder voorwerp	7
2 Specifieke artikelsgewijze bemerkingen	8

Advies

De SERV ontving op 13 juni 2016 een adviesvraag over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de oprichting van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO). In het ontwerpbesluit wordt, in navolging van de beleidsnota 2014-2019 Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie, een nieuwe adviesraad, de VARIO, opgericht die administratief wordt ingebed bij het Departement EWI.

De SERV formuleert in dit advies eerst enkele algemene bemerkingen bij de oprichting van de VARIO die voor de SERV van belang zijn voor de goede werking van de VARIO en zijn functioneren binnen het totale advieslandschap. Hij gaat daarbij dieper in op een aantal algemene principes en organisationele aspecten waaronder de oprichting van de VARIO op zich, de taakstelling en bevoegdheidsafbakening en –verdeling, de onafhankelijkheid van de adviesraad, de transparantie en openbaarheid van de werking van de VARIO en de werking van het voorziene overlegplatform. In het tweede deel formuleert de SERV enkele specifieke, artikelsgewijze opmerkingen.

1 De VARIO als nieuwe raad in het Vlaamse advieslandschap

De beleidsintentie over de opwaardering van de industrieraad werd verduidelijkt in een non-paper aan de Vlaamse Regering van begin 2015. Die intentie vindt nu zijn wettelijke basis in voornoemd ontwerpbesluit.

Te uitgebreide opdracht zorgt voor overlap met bestaande fora

De SERV heeft reeds eerder¹ gesteld dat innovatie en economie onlosmakelijk met elkaar verstrengeld zijn. De SERV heeft daarbij tevens aangegeven dat hij vanuit zijn sociaal-economische invalshoek ten volle zijn verantwoordelijkheid verder wil opnemen voor het beleidsveld innovatie en zijn werkzaamheden hierrond wil intensifiëren. De SERV onderkent hierbij de meerwaarde van het triple helix model. Hij beraadt zich momenteel hoe in de toekomst binnen de SERV-werking vorm kan gegeven worden aan de wisselwerking met de academische en onderzoekswereld. Uiteraard blijft de SERV ook zijn rol als SAR ten volle spelen.

De SERV meent dat de in het ontwerpbesluit voorziene ruime taakstelling van VARIO een risico inhoudt op onnodig dubbel werk en overlap. Zo zal, althans volgens het ontwerpbesluit, de VARIO zich begeven op domeinen waarover op dit moment andere comités, overleg- of adviesorganen een uitgebreide werking en expertise hebben opgebouwd. Zo lijkt de in de nota aan de Vlaamse Regering vermelde 'ontwikkeling van een selectiekader voor het gericht clusterbeleid' eerder een taak voor het Beslissingscomité bij het Hermesfonds dat daartoe

¹ SERV, [Advies over de beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie](#), Brussel, 24 november 2014.
Brief aan de Minister dd. 22 februari 2016

volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2015² expliciet gemachtigd is. Ook de andere genoemde opdrachten en domeinen (i.c. de analyse van het begrotingsbeleid in het licht van het O&O-groeipad of specifieke studies) worden vandaag reeds opgenomen door andere partijen, onder andere door de SERV zelf als SAR voor het beleidsveld Economie.³

Concreet vraagt de SERV dan ook dat in het besluit tot oprichting van de VARIO:

- met het oog op het vermijden van tegenstrijdigheden in de advisering, een goede afstemming en complementariteit wordt voorzien met andere relevante adviesraden en comités, die autonoom eigen prioriteiten kunnen vaststellen. Gelet op nuttige synergiën die tussen bijvoorbeeld de SERV en VARIO kunnen worden gecreëerd, moet daarbij een effectieve en efficiënte wisselwerking met de VARIO worden opgezet;
- wordt ingeschreven dat de VARIO zich uitsluitend en proactief moet buigen over vraagstukken met betekenis op de lange(re) termijn;
- wordt bepaald dat de VARIO de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement adviseert over het algemeen strategisch beleid voor wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie (d.i. innovatie in ruime zin) op de lange(re) termijn.

De mosterd kan daarbij gehaald worden bij de Nederlandse Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie (AWTI), die de regering en het parlement adviseert over de beleidsvisie voor wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie. Die taakstelling is meer gefocust en afgelijnd dan de nu in het ontwerpbesluit voorziene taakstelling voor de VARIO aangezien in art. 2 ook het ondernemingsbeleid (industrie, dienstensector, ondernemerschap) en het begrotingsbeleid worden genoemd. Dat is omwille van bovenstaande redenen niet wenselijk.

Een écht onafhankelijke adviesraad van experts

De Nederlandse AWTI adviseert zowel gevraagd én ongevraagd en heeft een onafhankelijke positie ten opzichte van de ministeries en ten opzichte van de partijen in het veld.

De SERV vraagt dat de VARIO wordt vormgegeven als een raad van écht onafhankelijke experts die aan de Vlaamse overheid adviezen geeft inzake het innovatie-, onderzoeks- en wetenschapsbeleid, en dit bovendien steeds in concertatie met stakeholders (universiteiten, hogescholen en de sociale partners vertegenwoordigd in de SERV).

Concreet moet dit er voor zorgen dat de VARIO 'in eigen naam' en in volle onafhankelijkheid kan adviseren. Daartoe vraagt de SERV dat bij de samenstelling van de VARIO en de aanduiding van de leden wordt gebruik gemaakt van een oproepsysteem waarbij alle ingediende kandidaturen worden onderworpen aan een professioneel en transparant selectieproces dat rekening houdt met hun bekwaamheid en expertise ten aanzien van de taakstelling van de VARIO. De SERV is vragende partij dat ook (één of meerdere) internationale experts als lid van de VARIO worden opgenomen.

² Besluit van de Vlaamse Regering houdende het beheer en de werking van het Fonds voor Flankerend Economisch en Innovatiebeleid en de werking van het beslissingscomité bij dat fonds, 18 december 2015.

³ De SERV wenst hierbij expliciet te verwijzen naar zijn advies van 29 maart 2016 over de Vlaamse begrotingsmiddelen O&O (<http://www.serv.be/node/10402>) dat ook door het Rekenhof werd overgenomen in zijn Onderzoek van de aanpassing van de Vlaamse begroting 2016 (https://www.ccrek.be/docs/2016_18_AanpassingVlaamseBegroting2016.pdf) van 17 mei 2016.

Transparante en openbare werking

De SERV meent dat het ontwerpbesluit een aantal bepalingen moet bevatten dat de transparante werking van de VARIO verzekert. De SERV denkt dan bijvoorbeeld aan een bepaling die stelt dat alle uitgebrachte adviezen openbaar zijn en actief openbaar moeten worden gemaakt, en dat de VARIO jaarlijks een werkprogramma en een jaarverslag moet vaststellen en publiek maken. Deze bepalingen zijn eveneens opgenomen in het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden (specifiek in art. 4 §4, art. 18 en art. 19 van dat decreet).

Zoals vermeld is het wenselijk dat de VARIO ook bij de opmaak van zijn werkprogramma steeds in concertatie gaat met de stakeholders (universiteiten, hogescholen en de sociale partners vertegenwoordigd in de SERV).

Risico op een overlegplatform zonder voorwerp

In het ontwerpbesluit is ook de oprichting voorzien van een overlegplatform waarin vertegenwoordigers uit verschillende geledingen (SERV, VLIR, VARIO ...) samenkomen. Op zich is een maximale afstemming tussen de advisering en werkzaamheden op de verschillende fora over gelijkaardige topics een wenselijk gegeven (zie ook het eerdere SERV-standpunt in dit advies over de taakstelling van VARIO en overlap met andere fora). Een overlegplatform is hiervoor een mogelijke piste.

Vanuit de invalshoek van de adviesfunctie lijkt het platform er echter één zonder voorwerp te worden, aangezien het overlegplatform niet verplicht wordt tot het geven van advies, en dus ook consensus geen vereiste is. Het is voor de SERV dan ook niet duidelijk hoe het overlegplatform de minister op eenduidige wijze kan adviseren en welk standpunt en welk beleidsadvies de minister uiteindelijk zal volgen ingeval van niet-consensus. Vanuit efficiëntie- en effectiviteitsperspectief lijkt het namelijk wenselijk dat de Vlaamse Regering streeft naar eenduidige adviesverlening. De SERV vraagt daarom enerzijds dat consensus zoveel als mogelijk wordt nagestreefd in de adviesverlening en anderzijds dat de bevoegde minister in elk geval transparant communiceert en motiveert naar de verschillende adviesverlenende instanties over de wijze waarop de (in geval van non-consensus, verschillende) adviezen in de beleidsbeslissingen worden meegenomen.

Gerelateerd merkt de SERV dat in art. 19 van het ontwerpbesluit wordt voorzien dat het secretariaat van de VARIO de minister ondersteunt bij de organisatie en facilitatie van de bijeenkomsten van het overlegplatform. De SERV benadrukt dat de secretariaatsrol best wordt opgenomen door een onafhankelijk secretariaat, zeker gelet op de aanwezigheid van verschillende gelijkwaardige partners in het overlegplatform.

2 Specifieke artikelsgewijze bemerkingen

- **Art. 2.** *De VARIO kan advies verlenen over de volledige innovatieketen [...]. De VARIO kan ook advies verlenen over het beleid met betrekking tot de industrie, de dienstensector en het ondernemerschap.*

De SERV adviseert om de taakstelling van de VARIO te beperken tot advisering over wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkelingen en innovatie (cfr. supra, taakstelling van de Nederlandse AWTI). Daartoe vraagt de SERV om in het ontwerpbesluit:

- de eerste alinea te schrappen, nl. *“De VARIO kan ook advies verlenen over het beleid met betrekking tot de industrie, de dienstensector en het ondernemerschap.”*
- de bepaling in de tweede alinea *“De VARIO is bevoegd om over het wetenschaps-, innovatie- en ondernemingsbeleid [...]”* te vervangen door *“De VARIO is bevoegd om over het wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkelingen en innovatie [...]”*
- in 2° de zinsnede *“en over het begrotingsbeleid”* te schrappen;
- 3° van dit artikel te schrappen. De bevoegdheid om op vraag van de bevoegde minister adviezen te formuleren bij voorstellen of voorontwerpen van decreet of bij ontwerpen van besluit van strategisch belang behoort expliciet toe tot de SERV.

- **Art. 4.** *De VARIO zal ook optreden als Vlaamse gesprekspartner en vertegenwoordiger van Vlaanderen bij analoge nationale en internationale adviesorganen.*

Het is voor de SERV vanzelfsprekend dat de VARIO kan optreden als gesprekspartner bij gelijkaardige nationale en internationale adviesorganen. Echter, daarbij kan hij niet als ‘vertegenwoordiger van Vlaanderen’ worden aangeduid, gegeven de onafhankelijkheid van de adviesraad. De SERV vraagt dan ook de zinsnede *“en vertegenwoordiger van Vlaanderen”* te schrappen uit het ontwerpbesluit.

- **Art. 5** bespreekt de samenstelling van de VARIO.

De SERV dringt er op aan dat de VARIO zou worden samengesteld uit zowel nationale als internationale experts en dat de aanstelling gebeurt na een open oproepsysteem (cf. supra). Voor de visibiliteit en uitstraling van de VARIO is het volgens de SERV belangrijk dat de samenstelling op evenwichtige wijze de beleidsvelden economie, wetenschap en innovatie weerspiegelt. De SERV wijst er verder op dat bij de samenstelling rekening dient gehouden te worden met het decreet van 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid.

Ook hier vraagt de SERV de zinsnede *“wetenschaps-, innovatie- en ondernemingsbeleid”* te vervangen door *“wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkelingen en innovatie”*

- **Art. 11** voorziet in een permanent secretariaat dat ter beschikking wordt gesteld van de VARIO en dat wordt ingebed binnen het Departement EWI. **Art. 12** stelt daarnaast dat *de VARIO beschikt voor het uitvoeren van zijn opdrachten over een apart werkingsbudget.*

De SERV vraagt in eerste instantie verduidelijking over de omvang van het secretariaat en de benodigde expertise, en dit in het licht van de vooropgestelde taakomschrijving en de reeds aanwezige knowhow en capaciteit in Vlaanderen (ECOOM, het Departement EWI, de Stichting Innovatie & Arbeid van de SERV, het nieuwe steunpunt Economie & Ondernemen ...). De SERV merkt overigens op dat de gewaardeerde expertise en knowhow van het

huidige VRWI-secretariaat zich bovendien situeert op het vlak van innovatie in ruime zin, eerder dan op vlak van ondernemings- en industriebeleid.

Als nieuwe adviesraad is het voor de SERV logisch dat de VARIO een eigen werkingsbudget krijgt. De SERV meent echter dat, samen met de vaststelling dat het aantal leden van de adviesraad met de helft vermindert en de mogelijke synergiën die kunnen gerealiseerd worden door enerzijds de reeds in Vlaanderen aanwezige knowhow en anderzijds de administratieve inbedding van het VARIO-secretariaat in het Departement EWI, een zekere budgettaire besparing moet mogelijk zijn. De SERV schaart zich aldus bij het advies van de Inspectie van Financiën dat stelt dat de oprichting van VARIO kansen biedt die tot budgettaire minderuitgaven kunnen leiden.

- **Art 14.** *De functioneel bevoegde minister is gemachtigd om het presentiegeld en de geldelijke vergoedingen te bepalen die aan de voorzitter en de leden van de VARIO kunnen worden toegekend.*

De SERV heeft geen problemen bij dit artikel op zich, doch vindt het opmerkelijk dat de nota aan de Vlaamse Regering reeds een voorafname doet op deze bepaling en een specifieke vergoeding (500 euro/dag of 250 euro/halve dag) voorstelt. Bovendien stelt de SERV zich vragen bij de omvang van deze voorgestelde vergoeding.

- **Art. 15** stelt dat de VARIO een International Advisory Board kan instellen die samengesteld is uit buitenlandse experts op het vlak van innovatie- en ondernemingsbeleid en die fungeert als internationale reflectiekamer.

De SERV is van mening dat dit artikel kan geschrapt worden indien de Vlaamse Regering, zoals de SERV voorstelt, de VARIO samenstelt met onafhankelijke nationale én internationale experts. Zo leert de praktijkervaring dat de bij de VRWI voorziene International Advisory Board geen groot succes is/was. Het lijkt in dit kader te verkiezen internationale expertise op meer structurele wijze te betrekken via lidmaatschap van de VARIO.

- **Artikels 16 tot 19** omvatten bepalingen over de werking van het overlegplatform.

De SERV verwijst bij deze artikels naar zijn algemene bemerkingen over het ontwerpbesluit (cf. supra). Daarnaast vraagt de SERV dat

- art. 18 wordt aangevuld met de bepaling dat “*de bevoegde minister transparant communiceert naar het overlegplatform over de impact van zowel consensusadviezen als afzonderlijke standpunten op de beleidsbeslissingen*”.
- in art. 19 de zinsnede “*Het secretariaat van de VARIO*” wordt vervangen door “*een onafhankelijk secretariaat*”.

- De SERV vraagt dat concreet in het besluit enkele artikels worden toegevoegd waarin wordt bepaald dat de VARIO de plicht heeft om:

- jaarlijks in overleg met de Vlaamse Regering een werkprogramma op te maken met de te behandelen adviesonderwerpen;
- een jaarverslag op te maken van de werkzaamheden van het voorbije jaar;
- het werkprogramma, de adviezen, studies en het jaarverslag openbaar te stellen.